

ДІДОВА ДОЧКА та БАБІНА ДОЧКА



українська народна казка



За високими горами, за дрімучими лісами жили дід і баба. У діда була своя дочка, а у баби—своя. Дідова була і ласкава, і слухняна, а бабина—сварлива, пихата та ще й лінива до того.



Настала зима, почали обидві дочки на досвітки ходити. Дідова з літніми жінками цілий день пряде, а бабина—то танцює, то гуляє і додому приходить з голим веретеном.

Та баба все хвалить її та розхвалює. Тільки дід про свою ані слова.



Якось і питає мати:
— Скільки ти, дочко, напряла?
— Напряла я сьогодні аж двоє веретен, тільки додому не принесла —
дуже важко було.



Повертались дівчата одного разу з досвіток, і довелось їм через тин перелазити. Віддала дідова дочка бабиніА свої веретена потримати, поки через тин перелізе, а та побігла з ними до матері! І вихваляється:
— Погляньте, скільки я сьогодні напряла!



Пішла баба до діда новиною похвалитись.
Розсердився дід, коли його дочка додому з пустими руками прийшла.
Навіть не вислухав її — почав лаяти.



А баба Я каже дідові:
— Як ти своє ледащо не проженеш з дому або не віддаси в найми,
то я тебе покину.
З'явився дід і вирішив віддати дочку в інше село у найми.



Ідуть вони шляхом-дорогою, Ідуть — аж приходять до криниці. А криниця
Й каже:
— Дівонько, вичисти мене! А як будеш вертатися, то водиці з мене нап'єшся.
Вичистила дівчина криницю, та й пішли собі.



Ідуть, аж дивляться—стоїть стара облуплена піч.
—Дівонько, вимасти мене! А як будеш вертатися, то теплими кишами почастую .
Дівчина швидко змісила глину, вимастила піч, та й пішли з дідом далі.



Ідуть вони, ідуть, аж дивляться, стоїть яблунька-кисличка.
— Дівонько, підчисти мене! А як будеш вертатися, то я тебе яблуками почастую.
Підчистила дівчина кисличку, та й пішли вони.



Ідуть, аж дорога зайшла у темний, густий ліс. Дивляться — стоїть хатчина. Зайшли. А у хаті великий нелад. Заходилася дівчина прибирати, а дід і каже: —Роби ж ти лад, а я піду та принесу дров до печі.



А сам гадає: „Лишу я її тут, хатчина є, дрова близько, є чим топити, а Устиме те, що заробить, то й ліньки забуде, як сама на себе робитиме“. І завернув собі додому.



Ждала-ждала дівчина батька. Вже й смерклося. Засвітила каганчика, сидить і плаче, бо боїться сама в лісі, та ще в чужій хаті. Коли чує, хтось стукає в двері.

Відчинила дівчина, аж бачить — на порозі дідок стоїть з бородою, весь білий, як молоко.



Знайшла дідова дочка крупи, затопила в печі, зварила вечерю, нагодувала дідка.

Повечеряв дідок, подякував дівчині та й каже:

— У мене руки тремтять; я вже три роки не вмивався, не розчісувався. Вийми мені голову, розчеши волосся.



Не сказала дівчина ні слова, все зробила, що наказував.
— Ну, я піду, — каже дідок. — А ти прибери в хаті, постели собі та й лягай спати. А як опівночі придуть під вікно красені, ти дверей їм не відчиняй, танцювати з ними не йди.



Рівно опівночі загриміло щось, загуло під вікном. Підійшли до вікна красені-юнаки. Стали запрошувати дідову дочку йти танцювати.
— Я пішла б, — каже вона, — тільки в мене сукні нема.
Юнаки зникли кудись і принесли сукню.



— Ходімо, дівчино, танцювати! — знову запрошують її.
— Як же я піду, коли я в постолах?
Зникли кудись юнаки і через хвилину принесли золоті черевики,
прикрашені діамантами.

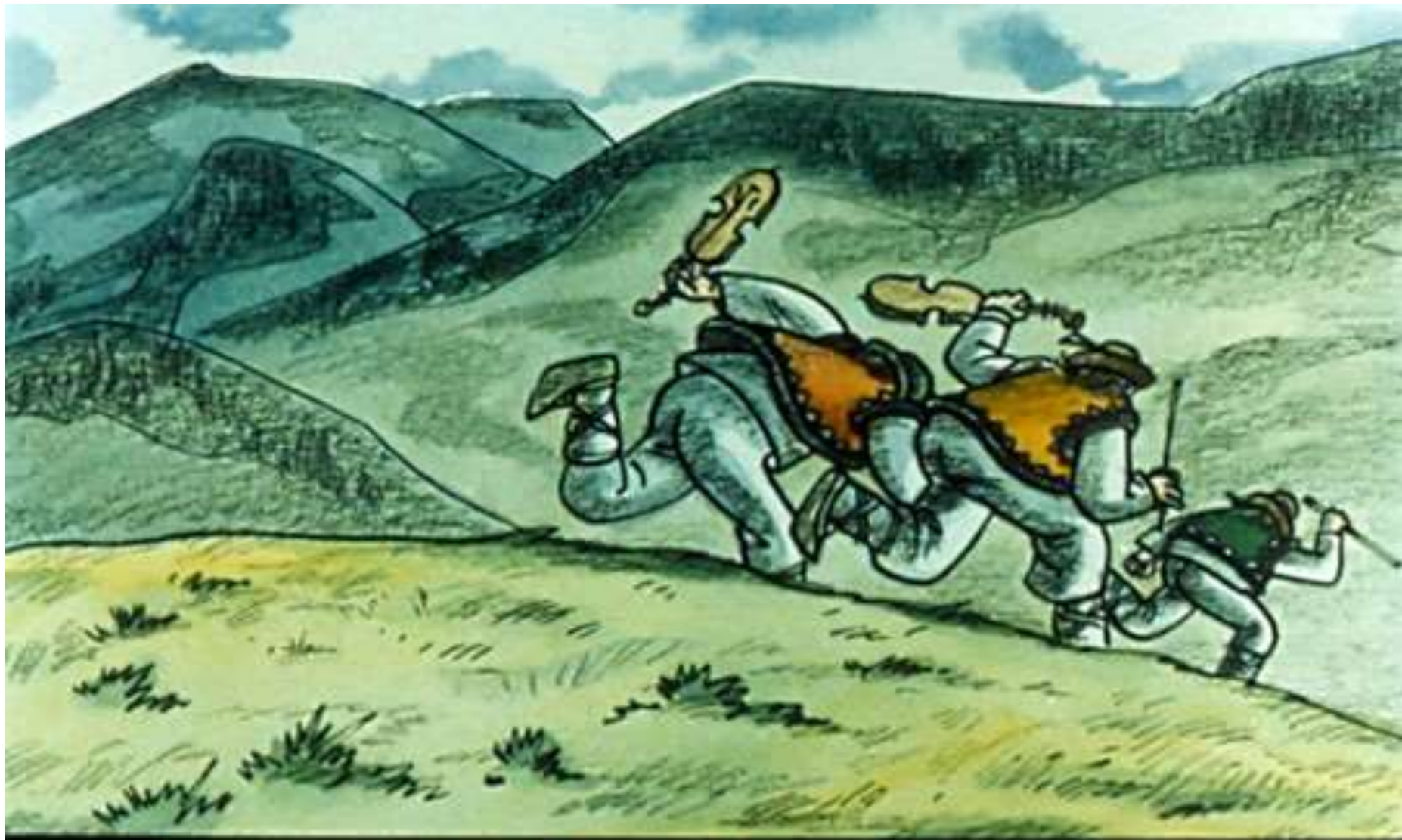


— Сукня й черевки у мене є, але нема намиста.
Принесли юнаки і намисто з перлів.
— Пішла б з вами, — мовила дівчина, — тільки як в золотих черевках
пішки яти?



Дістали юнаки карету дідовій дочці. А карета запряжена парою вороних коней, упряж на конях так і горить діамантами-самоцвітами.

— Ну, тепер нас більше не обдуриш, — кажуть, — маєш усе, що просила, іди танцювати!



Перелякалась дівчина, не знає, що далі вигадати.
—Я і одяглася, і взулась, і зачесалась. Залишилося намисто одягти.
Тільки вимовила, як заспівали півні. Загула земля, затрусилась хата,
зникли юнаки, залишивши дівчині все добро.



Уранці прийшов дідок і почав хвалити дівчину:
— Добре ти зробила, що послухалась мене... Бери тепер собі, що хочеш,
сідай у карету та їдь додому. Того добра, що вони залишили, буде тобі
з батьком на цілий вік.



Сіла дідова дочка в карету та й поїхала додому. Легка показалася
їй далека дорога, бо добре частували-пригощали її і яблулька-кисличка,
і піч, повна кишів, і криничка.
Не зчулася, як і додому приїхала.



А баба глянула у вікно і кричить:
— Біжи, діду, якісь пани приїхали!
Вибіг дід, і очам своїм не вірить! А донька вже просить, щоб помагав
зносити добро до хати.



**Опам'яталася баба від несподіванки і почала гризти діда:
— Веди, діду, мою дочку туди, куди свою водив. Коли твоя стільки заслу-
жила, то моя більше заслужить.**



Дід, рад не рад, взяв та й повів. Коли приходять до криниці, а криничка
й каже:

— Дівчино, вичисть мене! А як будеш відти вертатись, то доброї водички
з мене нап'єшся.



А дівка й каже:

**—Щоб я коло тебе руки мастила? Я панського роду, будеш бачити, як я
ґхатиму на чотирьох возах, запряжених сивими кіньми, а якого добра буду
везти! А на твою воду й не подивлюся, а як захочеться пити, — нап'юся
зелененького винця.**



Та й пішли далі. Ідуть вони, ідуть, аж бачать піч.
— Дівчино, вимасти мене! А я тебе гарячими книшами почастую, як будеш назад вертатися.
А дівчина відказала, що їстиме булки, калачі та марципани, а не загничений хліб з покалупаної печі.



І яблунці-кислиці відрубала, що вертатиме на чотирьох возах, а кожен буде запряжений шістьма сивими кіньми. В кожному возі буде срібло та золото, всяка всячина дорога, і яблука кислі їй ні до чого.



Ідуть вони, ідуть, вже й у ліс зайшли та й прийшли до тієї хатки.
А там нелад страшний. От дід і каже:
— Отут я найняв був свою дочку. Жди ж тут, а я піду в ліс шукати
того пана.



Сидить дівчина, не робить нічого, а ні діда, ні пана нема та й нема.
Почала вона сердитись і лихословити. Коли чує, стукає хтось у двері
і просить відчинити.

— Не великий пан, сам відчиниш.



Бачить, відчиняє двері ділок, весь білий, наче молоком облитий,
І просить пересадити його через поріг.

— Буду я всяких старців через поріг тягати! — у відповідь почув.



Зайшов дідок до хати і просить:
— Зготуй мені вечерю, дівчино, бо я зголоднів.
— Якщо голодний, то я вари собі сам!



—У мене руки тремтять. Вимий мені голову, розчеши волосся,— просить він знову.

—Бач, чого захотів! Буду я таким, як ти, голову мити.



—Хоч і не зробила ти для мене нічого,— каже дідок,— дам я тобі хорошу пораду. Як прийдуть опівночі красені і будуть кликати тебе на танці—не Ади, бо погано тобі буде.

—Обіядусь якимось і без твоїх порад,— відповідь була.



Зібрався дідок і пішов. А бабина дочка сидить у хаті, чекає хазяїна. Сумно їй.



Та ждати прийшлося недовго. Якраз опівночі постукали у вікно:
— Тут бабина дочка? Іди з нами танцювати!



Глянула дівка у вікно: стоять у дворі юнаки-красені. Зраділа вона і кричить:
— Іду, іду, а то мені так набрило саміЙ сидіти.
Та й вибігла до них...



Ждала баба свою дочку з багатством, та так і не діждалась.
А дід із своєю дочкою зажили щасливо і радісно. Може, ще й досі
живуть, якщо дочку заміж не видав.

КІНЕЦЬ

ХУДОЖНИК



Ю. СЕВЕРИН